

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ТОГОБЦЬКА-ГРОМОВА Анастасія Андріївна

УДК 342.9 (477)

**КЕРІВНИК В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ:
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Суми – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Сумському державному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
РЄЗНІК Олег Миколайович,
Сумський державний університет,
доцент кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-
економічної безпеки навчально-наукового
інституту права.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
ЖУРАВЛЬОВ Дмитро Володимирович,
Інститут права та післядипломної освіти
Міністерства юстиції України,
перший заступник директора;

кандидат юридичних наук
КОСИЦЯ Ольга Олексіївна,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, доцент кафедри
правового забезпечення господарської
діяльності факультету № 6.

Захист відбудеться 25 червня 2019 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.051.07 Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий 24 травня 2019 року.

Секретар
спеціалізованої вченої ради

М. І. Логвиненко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На виконання завдань Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки в Україні спостерігається нова парадигма реформування прокуратури, суть якої полягає в організаційному, законодавчому і змістовному входженні до системи правосуддя й організації своєї діяльності відповідно до європейських стандартів. Управління в органах прокуратури є об'єктивною передумовою життєдіяльності системи органів прокуратури та її ефективності. Баланс між незалежністю, відповідальністю та ефективністю прокуратури досягається через удосконалення адміністративно-правових засад управління в органах прокуратури.

В умовах посилення ролі правоохоронної функції держави відповідальність за добір кадрів, організацію проходження публічної служби, застосування новітніх форм і методів діяльності, виконання конституційних завдань прокуратури покладається насамперед на керівників органів прокуратури.

Станом на 1 листопада 2018 року кількість працівників органів прокуратури становить 14 923 особи. В органах прокуратури – 11 257 прокурорів, з яких на адміністративних посадах – 2 516. Отже, кількість керівників в органах прокуратури приблизно 2,5 тис. осіб, що становить 17 % від загальної кількості прокурорів та 22 % від загальної кількості всіх працівників прокуратури. Кожен п'ятий прокурор – керівник, і його роль є визначальною для утвердження верховенства права як в окремо взятій справі, так і в усій державі.

Про існування прогалин та нерегульованих питань у сфері діяльності органів прокуратури свідчить нереалізований принцип незалежності прокурорів і керівників з огляду на заполітизованість посади очільника всієї системи органів прокуратури, відсутність чітких критеріїв та вимог до осіб, які претендують на зайняття адміністративних посад, низький рівень кадрового потенціалу прокуратури. Уточнення та осмислення потребують правові засади проходження публічної служби в органах прокуратури, функції, форми та методи діяльності керівника поряд із формуванням його професійно-психологічної культури, а саме стійких моральних і ціннісних орієнтирів, іміджу та стилю керівництва.

Вищезазначене зумовлює наш науковий пошук та підтверджує необхідність проведення ґрунтовного дослідження адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури зі стратегічною метою – налагодження і підтримання ефективної, якісної та стабільної роботи прокуратури з метою утвердження верховенства права як в окремій справі, так і в усій державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичним підґрунтям дисертаційного дослідження стали наукові праці з проблем управління в правоохоронних органах, зокрема в органах прокуратури, визначення ролі та завдань керівника як організатора управлінського процесу й адміністративно-правових відносин, що при цьому виникають. Зокрема, це праці таких учених, як В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. Т. Білоус, М. М. Бурбика, С. В. Ківалов, П. М. Каркач, І. М. Козьяков, А. Т. Комзюк, М. В. Косюта, А. М. Куліш, В. І. Курило, М. Н. Курко, О. М. Музичук, І. В. Озерський, Є. М. Попович,

О. С. Проневич, О. М. Рєзнік, Н. О. Рибалка, С. Г. Стеценко, В. В. Сухонос, В. Я. Тацій, Ю. А. Чаплинська, М. К. Якимчук та ін.

Численна кількість дисертаційних досліджень, серед яких праці таких науковців, як І. М. Білодід, І. І. Боршуляк, І. І. Брус, А. П. Горзов, Ю. Б. Данильченко, В. В. Дерев'янка, Д. І. Єрмаков, М. Ю. Івчук, О. М. Кобилянський, С. А. Кулинич, В. І. Малюга, О. І. Медведько, В. А. Миколенко, М. І. Мичко, О. Б. Неврозоз, С. І. Нечипоренко, А. О. Петрова, К. О. Сіренко, В. В. Устименко, А. В. Шаповалов, В. В. Шуба та ін., присвячена адміністративно-правовому статусу прокуратури, адмініструванню роботи з кадрами, організації проходження служби, адміністративно-правовим відносинам в органах прокуратури тощо. У той самий час проблеми адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури України, його теоретичні та практичні аспекти розкриваються науковцями фрагментарно. Комплексно адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури був досліджений А. С. Курись, та враховуючи, що дисертаційне дослідження було проведене у 2011 році, а реформа правоохоронних органів та органів правосуддя, включаючи органи прокуратури, розпочалася у 2014 році і до цього часу триває, наука і практика потребують актуального дослідження, що відповідає вимогам сучасності.

У зв'язку з вищевикладеним виникла об'єктивна необхідність дослідження порядку набуття та реалізації адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури в умовах її реформування. Предмет нашого дослідження належить до теоретичних і прикладних аспектів адміністративно-правової науки, орієнтований на розв'язання актуальних проблем, що виникають під час призначення прокурорів на адміністративні посади, визначення вимог до таких осіб та вироблення конструктивних підходів до підвищення ефективності управлінської діяльності керівника в органах прокуратури.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року, Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки в Україні, схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року, а також у межах плану науково-дослідної роботи Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Система критеріїв зовнішнього моніторингу діяльності єдиного правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової та економічної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0118U003575).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на підставі вивчення норм чинного національного законодавства, міжнародних нормативно-правових актів, теоретичних і науково-прикладних досліджень визначити сутність та зміст адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури, виявити недоліки його законодавчого

регулювання і відповідно запропонувати науково обґрунтовані пропозиції й рекомендації щодо його вдосконалення.

Для досягнення цієї мети було поставлено та вирішено такі *завдання*:

- охарактеризувати керівника як організатора управлінського процесу в органах прокуратури;
- визначити сутність, а також особливості адміністративно-правового регулювання організації проходження служби в органах прокуратури;
- розглянути порядок призначення на адміністративну посаду в органах прокуратури;
- розкрити поняття та елементи адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури;
- розглянути адміністративну компетенцію керівників органів прокуратури;
- охарактеризувати форми та методи діяльності керівника в органах прокуратури;
- окреслити особливості адміністративної й дисциплінарної відповідальності керівників в органах прокуратури;
- надати пропозиції щодо оптимізації діяльності керівника в органах прокуратури з урахуванням зарубіжного досвіду;
- сформулювати вимоги до керівника в органах прокуратури.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері адміністративно-правового регулювання діяльності керівника органів прокуратури України.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано раціональну сукупність методів наукового пізнання, а саме системно-структурний, діалектичний, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, логіко-юридичний, формально-логічний та метод компаративного аналізу. Комплексність у застосуванні наукових методів дозволила повно та всебічно розглянути адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури й досягти мети дослідження.

За основу дослідження взято системно-структурний метод пізнання, оскільки останній уможливив зосередження уваги на структурі адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури. Діалектичний метод пізнання дозволив розглянути управління в органах прокуратури як соціально-правове явище в цілісності, простежити його розвиток та сформулювати напрями його оптимізації в майбутньому (підрозділи 1.1, 3.1, 3.3). За допомогою порівняльно-правового методу досягнуто істотних результатів щодо визначення ознак публічної служби в органах прокуратури, характеристик та змісту адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури (підрозділи 1.2, 2.1). Логіко-семантичний метод застосовано при тлумаченні окремих положень нормативно-правових актів щодо функцій, повноважень та обов'язків керівника в органах прокуратури (підрозділи 1.2, 1.3, 2.2, 2.3), логіко-юридичний – при вивченні змісту законів та відомчих наказів, якими регламентуються функції, права та обов'язки керівника в органах прокуратури, та розроблення пропозицій з удосконалення чинного законодавства (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 3.3). Формально-логічний метод наукового

пізнання використано при формулюванні визначень понять, побудові наукових класифікацій, обґрунтуванні висновків і пропозицій (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 2.4). Крім того, в процесі вироблення шляхів оптимізації адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури застосовано метод компаративного аналізу для порівняння вимог національного законодавства і законодавства зарубіжних країн до прокурорів та очільника системи органів прокуратури (підрозділ 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять праці вітчизняних і зарубіжних науковців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права та інших галузевих правових наук.

Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, Закон України «Про прокуратуру», міжнародні нормативно-правові акти, закони, нормативно-правові акти зарубіжних країн із питань діяльності прокуратури, підзаконні нормативно-правові акти, відомчі накази Генеральної прокуратури України, що закріплюють адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури.

Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики Генеральної прокуратури України з питань організаційно-управлінської діяльності, статистичні матеріали, практика Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, документи, прийняті і затверджені Всеукраїнською конференцією прокурорів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень теоретичних і практичних аспектів набуття та реалізації адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури. У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано ряд нових наукових положень і висновків. Основні з яких:

вперше:

– встановлено, що адміністративна правосуб'єктність керівника в органах прокуратури полягає в його здатності виступати від імені органів прокуратури, мати права та обов'язки, визначені законом, власними діями реалізовувати надані права, виконувати обов'язки управлінського характеру та нести адміністративну й дисциплінарну відповідальність як за власні дії або бездіяльність, так і за діяння членів ввіреного колективу;

– адміністративну компетенцію керівників в органах прокуратури визначено як комплекс урегульованих адміністративно-правовими нормами засобів управління, що надаються прокуророві, який займає адміністративну посаду в органах прокуратури, та спрямовані на забезпечення реалізації внутрішніх і зовнішніх управлінських процесів із метою виконання відповідних функцій та завдань прокуратури;

– сформульовано поняття служби в органах прокуратури як публічної професійної діяльності працівників органів прокуратури, які обіймають відповідні посади прокурорів, військових прокурорів та державних службовців, для реалізації повноважень від імені України щодо виконання покладених на органи прокуратури України функцій;

- обґрунтовано необхідність розроблення єдиної для Ради прокурорів України та керівників в органах прокуратури Методики оцінювання прокурорів під час вирішення питання щодо їх призначення на адміністративну посаду;

- запропоновано започаткувати окремий напрям навчального процесу в Національній академії прокуратури України – підвищення кваліфікації керівників в органах прокуратури різних рівнів;

удосконалено:

- поняття керівника в органах прокуратури, під яким пропонується розуміти особу, яка в установленому законом порядку призначена на адміністративну посаду та відповідно до службових повноважень і посадових обов'язків виконує управлінські й організаційно-розпорядчі функції у ввіреному органі чи підрозділі для досягнення завдань та мети діяльності прокуратури України;

- ознаки публічної служби в органах прокуратури: є державною, має спеціалізований характер, є видом професійної діяльності, регулюється нормами різних законів та галузевих нормативно-правових актів, включає професійну (спеціалізовану) службу прокурорів, державну службу й військову службу, що органічно пов'язані та працюють на задоволення публічного інтересу;

- перелік основних функцій керівника в органах прокуратури, а саме: загального керівництва (адміністративна), координаційна, кадрова, інформаційно-аналітична, представницька, контрольна, прийняття управлінських рішень, виховна, взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

- поняття адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури як врегульоване нормами адміністративного права правове становище прокурора, який займає адміністративну посаду в системі органів прокуратури, що характеризується спеціальними вимогами до посади, порядком призначення та звільнення, сукупністю прав, обов'язків, функцій, правообмежень, гарантій незалежності та юридичної відповідальності, що реалізуються як в адміністративно-правових відносинах, так і поза ними.

дістало подальшого розвитку:

- визначення служби в органах прокуратури як окремого організаційно-управлінського інституту публічної служби;

- зміст і характеристика вимог, що висуваються до особи під час вирішення питання про призначення її на адміністративну посаду в органах прокуратури;

- поняття форми управління в органах прокуратури як вираженого волевиявлення, що реалізується відповідно до норм законів та відомчих нормативно-правових актів в межах адміністративної компетенції для досягнення поставленої мети керівництва;

- характеристика управлінських рішень в органах прокуратури як основної форми управлінської діяльності керівника, підстав їх прийняття, видів;

- наукові підходи до процедури призначення Генерального прокурора України та обґрунтовано потребу розширення повноважень Ради прокурорів щодо висування і погодження кандидатур.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в подальшому вони можуть бути використані в:

– науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення та вдосконалення адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури в Україні (*акт впровадження Сумського державного університету від 05.03.2019*);

– правотворчості – під час розроблення напрямків удосконалення адміністративно-правового статусу керівників органів прокуратури (*акт впровадження результатів дослідження в діяльність Сумської місцевої прокуратури від 17.05.2019*);

– освітньому процесі – під час підготовки підручників та навчальних посібників із дисциплін «Адміністративне право», «Судові та правоохоронні органи», «Правове забезпечення публічного адміністрування»; вони вже використовуються під час проведення занять із зазначених дисциплін у Сумському державному університеті. Враховано їх також у навчально-методичних розробках, підготовлених за участі автора (*акт впровадження Сумського державного університету від 05.03.2019 р.*).

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертації положення, що становлять новизну, розроблені автором особисто. У разі використанні наукових розробок інших вчених для обґрунтування власних міркувань автора на них обов'язково зроблено посилання.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні положення та висновки дисертації були оприлюднені на наукових конференціях, зокрема: «Правова система: вітчизняні та світові візири» (м. Київ, 19–20 квітня 2011 р.); «Актуальні питання публічного та приватного права у контексті сучасних процесів реформування законодавства» (м. Херсон, 26–27 квітня 2013 р.); «Тенденції розвитку юридичної науки в інформаційному суспільстві» (м. Одеса, 28 грудня 2018 р.); «Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку» (м. Харків, 1–2 березня 2019 р.).

Публікації. За матеріалами дисертації опубліковано 6 наукових статей у фахових вітчизняних і зарубіжних виданнях, а також 4 тези науково-практичних конференцій.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 227 сторінок. Список використаних джерел включає 236 найменувань та розміщений на 24 сторінках, додатки розташовано на дев'яти сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** визначено актуальність теми роботи, ступінь наукового розроблення проблеми, зазначено зв'язок роботи з напрямками наукових досліджень, сформульовано мету і завдання дослідження, його об'єкт, предмет, методи наукового пізнання, охарактеризовано наукову новизну роботи, її значення в правотворчій, правозастосовній, науково-дослідній та освітній діяльності, висвітлено дані про апробацію і публікацію результатів дослідження, відображено структуру дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади управлінської діяльності керівника в органах прокуратури України» складається з трьох підрозділів і присвячений дослідженню ролі керівника як організатора управлінського процесу в органах прокуратури, аналізу адміністративно-правового регулювання організації проходження служби в органах прокуратури, а також вивченню порядку призначення на адміністративну посаду в органах прокуратури.

У підрозділі 1.1 «Керівник як організатор управлінського процесу в органах прокуратури» з'ясовано, що роль керівника є визначальною в організації управлінського процесу в органах прокуратури.

Узагальнено підходи вчених до поняття «керівник». Розглянуто погляди науковців на інститут керівництва безпосередньо в органах прокуратури. Запропоновано керівником в органах прокуратури вважати особу, яка в установленому законом порядку призначена на адміністративну посаду та відповідно до службових повноважень і посадових обов'язків виконує управлінські й організаційно-розпорядчі функції у ввіреному органі чи підрозділі для досягнення завдань та мети діяльності прокуратури України.

Звертається увага, що управлінська діяльність в органах прокуратури має специфічну природу, тому що на керівника в органах прокуратури покладається функція здійснення кадрової політики. Прокурор, який займає адміністративну посаду, певною мірою відповідає й за кадрову політику підпорядкованого підрозділу або прокуратури нижчого рівня, що в цілому повинна відповідати загальним принципам та меті кадрової політики держави.

Метою діяльності керівника як організатора управлінського процесу в органах прокуратури є організація роботи підпорядкованого підрозділу або органу для досягнення всебічної захищеності прав і свобод людини та громадянина, інтересів держави й суспільства, підтримання та утвердження верховенства законності в діяльності всіх державних і недержавних органів, установ, підприємств та організацій, а також громадян на території України.

У підрозділі 1.2 «Адміністративно-правове регулювання організації проходження служби в органах прокуратури» узагальнено наукові підходи до розуміння поняття та видів публічної служби в органах прокуратури і розглянуто повноваження керівників щодо прийняття й проходження служби в органах прокуратури.

Доведено, що служба в органах прокуратури є організаційно-управлінським інститутом публічної служби, що являє собою професійну діяльність, спрямовану на виконання цілей, завдань і функцій держави. Доведено, що в умовах посилення ролі правоохоронної системи держави та євроінтеграційних перспектив України відповідальність за добір кадрів, організацію проходження публічної служби, управління й контроль, упровадження новітніх форм і методів діяльності прокуратури покладається на керівників в органах прокуратури.

Відзначено, що публічна служба в органах прокуратури включає професійну (спеціалізовану) службу прокурорів, державну службу та військову службу, що органічно пов'язані та працюють на задоволення публічного інтересу. Запропоновано під службою в органах прокуратури розуміти публічну професійну діяльність працівників органів прокуратури, які обіймають

відповідні посади прокурорів, військових прокурорів та державних службовців для реалізації повноважень від імені України щодо виконання покладених на органи прокуратури України функцій.

Розглянуто адміністративно-правові засади проходження публічної служби в органах прокуратури та встановлено, що порядок призначення на посади і проходження служби прокурорами, державними службовцями, військовослужбовцями, іншими працівниками регламентується нормами різних законів та нормативно-правових актів. Установлено, що публічна служба в органах прокуратури є державною та має спеціалізований характер, є видом професійної діяльності, регулюється нормами різних законів і галузевих нормативно-правових актів.

У підрозділі 1.3 «Порядок призначення на адміністративну посаду в органах прокуратури» наведено перелік та приклади адміністративних посад у Генеральній прокуратурі України, регіональних і місцевих прокуратурах, Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі та військових прокуратурах, а також з'ясовано, що законодавством встановлено особливий порядок призначення на адміністративну посаду в органах прокуратури.

Акцентовано увагу на порядку призначення на адміністративні посади прокурорів – іншими словами, на посади керівників. Правові засади призначення на адміністративні посади прокурорів передбачені Конституцією України (Порядок призначення Генерального прокурора, ст. 131-1), Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. №1697-VII, Наказом Генеральної прокуратури України від 19.01.2017 р. № 15 «Про основні засади організації роботи в органах прокуратури України», Наказом Генеральної прокуратури України від 18.12.2017 р. № 351 «Про затвердження Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури» та низкою відомчих нормативно-правових актів.

Установлено, що повноваження щодо призначення на адміністративні посади прокурорів мають Генеральний прокурор України та керівники прокуратур вищого рівня самостійно або за участі Ради прокурорів України. Обґрунтовано, що Генеральний прокурор України має повноваження щодо призначення на адміністративні посади керівників у прокуратурах усіх рівнів: 1) у Генеральній, місцевій та регіональній прокуратурах; 2) у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі; 3) у військовій прокуратурі. Досліджено правовий статус Ради прокурорів та їх повноваження щодо погодження на призначення на найбільш відповідальні адміністративні посади, якими є посади першого заступника Генерального прокурора, заступника Генерального прокурора України керівника регіональної прокуратури, першого заступника керівника регіональної прокуратури, заступника керівника регіональної прокуратури, керівника місцевої прокуратури. Рішення Ради прокурорів стосовно призначення на адміністративні посади умовно можна поділити на: 1) рішення щодо внесення рекомендації про призначення прокурорів на адміністративну посаду; 2) рішення щодо внесення рекомендації про звільнення прокурорів з адміністративної посади. Рішення Ради прокурорів можуть бути прийняті у двох формах: рекомендувати звільнити або не рекомендувати.

Зауважено, що незважаючи на те, що посада Генерального прокурора в статті 39 Закону України «Про прокуратуру» встановлюється як адміністративна, порядок призначення Генерального прокурора не збігається із загальними засадами та порядком призначення на адміністративну посаду.

Розділ 2 «Характеристика адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури України» складається з чотирьох підрозділів і присвячений визначенню поняття та елементів адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури, характеристиці адміністративної компетенції керівників органів прокуратури, аналізу форми і методів діяльності керівника в органах прокуратури, а також вивченню особливостей адміністративної та дисциплінарної відповідальності керівників в органах прокуратури.

У підрозділі 2.1 «Поняття та елементи адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури» розглянуто поняття і зміст адміністративно-правового статусу керівника через виділення та характеристику його елементів.

Виокремлено основні характеристики адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури, а саме: 1) адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури врегульований адміністративно-правовими нормами; 2) зміст адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури становлять адміністративна компетенція, тобто повноваження, функції, форми, методи діяльності й адміністративна відповідальність; 3) адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури визначає місце керівника в ієрархічній системі органів прокуратури чи окремого підрозділу. Виділено та розкрито змістовні частини елементів адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури: цільовий блок (мета і завдання керівника в органах прокуратури), структурно-організаційний блок (місце в службовій ієрархії, порядок призначення на адміністративну посаду, порядок звільнення з адміністративної посади, розподіл повноважень, прийняття управлінських рішень), компетенційний блок (повноваження, що складаються з прав та обов'язків, здійснення внутрішньоорганізаційної та зовнішньоуправлінської діяльності в межах компетенції, форми і методи діяльності, юридична відповідальність керівника та ін.).

Запропоновано під адміністративно-правовим статусом керівника в органах прокуратури розуміти врегульоване нормами адміністративного права юридичне становище прокурора, який займає адміністративну посаду в системі органів прокуратури, що характеризується спеціальними вимогами до осіб-претендентів на таку посаду, порядком призначення та звільнення, сукупністю прав, обов'язків, функцій, правообмежень, гарантій незалежності й відповідальності.

Установлено, що адміністративна правосуб'єктність керівника в органах прокуратури полягає в його здатності виступати від імені органів прокуратури, мати права та обов'язки, визначені законом, власними діями реалізувати надані права, виконувати обов'язки управлінського характеру і нести адміністративну й дисциплінарну відповідальність як за власні дії або бездіяльність, так і за результати діяльності ввіреного колективу.

Відповідно порядок набуття адміністративної правосуб'єктності керівника в органах прокуратури має особливий характер з огляду на вимоги

до такої особи, особливої процедури призначення та звільнення в залежності від адміністративної посади, і починається з моменту призначення особи на адміністративну посаду.

У підрозділі 2.2 «Адміністративна компетенція керівника в органах прокуратури» аргументовано, що адміністративна компетенція керівника в органах прокуратури як елемент його адміністративно-правового статусу включає функції, права, обов'язки, форми, методи діяльності, адміністративну відповідальність. Установлено, що адміністративна компетенція керівників спрямована на забезпечення реалізації внутрішніх і зовнішніх управлінських процесів, тому вона може бути як зовнішньою, так і внутрішньою. Реалізація адміністративної компетенції відбувається на принципах публічності, гласності та прозорості.

Узагальнено, що адміністративна компетенція керівників в органах прокуратури є комплексом урегульованих адміністративно-правовими нормами засобів управління, що надаються прокуророві, який займає адміністративну посаду в органах прокуратури, та спрямована на забезпечення реалізації внутрішніх і зовнішніх управлінських процесів із метою виконання відповідних функцій та завдань прокуратури.

Зауважено, що до функціональної складової адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури відносять повноваження, що випливають із завдань прокуратури та пов'язані з реалізацією функції органів прокуратури. Розкрито зміст таких функцій керівника в органах прокуратури: загального керівництва, представницька, планування, контролю, прийняття управлінських рішень, координаційна, кадрова, інформаційно-аналітична, виховна, взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

У підрозділі 2.3 «Форми і методи діяльності керівника в органах прокуратури» охарактеризовано форми і методи, які використовують керівники в процесі управлінської діяльності в органах прокуратури.

Під формою управління в органах прокуратури запропоновано розуміти виражене волевиявлення, що реалізується відповідно до норм законів та відомчих нормативно-правових актів у межах адміністративної компетенції для досягнення поставленої мети. Зроблено висновок, що методами управлінської діяльності керівника в органах прокуратури є нормативно передбачені способи реалізації функцій управління шляхом впливу суб'єкта (керівника) на об'єкт управління (підлеглий прокурор, службовець або ввірений колектив) для досягнення завдань прокуратури. Зауважено, що методи переконання, заохочення і примусу застосовують поодиночі або комплексно залежно від обставин, статусу суб'єкта та об'єкта управління, конкретної ситуації, проте у системі управління органів прокуратури керівники найчастіше застосовують безпосередній вплив на підлеглих у вигляді адміністративних методів управління. Адміністративний метод управління виражається в безпосередньому впливі керівника шляхом прийняття управлінських рішень та інших організаційно-розпорядчих документів.

У підрозділі 2.4 «Особливості адміністративної та дисциплінарної відповідальності керівників в органах прокуратури» розкрито правові засади й особливості притягнення до адміністративної та дисциплінарної відповідальності

керівників в органах прокуратури, проаналізовано дисциплінарну практику Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.

З'ясовано, що нормами адміністративного права регулюються такі види юридичної відповідальності керівників в органах прокуратури, як дисциплінарна й адміністративна. Керівник в органах прокуратури є суб'єктом адміністративної та дисциплінарної відповідальності з огляду на його адміністративну компетенцію, яка реалізовується у виконанні публічних, організаційно-розпорядчих, кадрових, контрольних функцій. Аргументовано, що можливими наслідками корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією та вчиненого керівником в органах прокуратури, є насамперед порушення прав людини та інтересів держави, втрата авторитету органу прокуратури України і, як наслідок, втрата репутації органів влади. Аналіз дисциплінарних проваджень щодо прокурорів, які займають адміністративну посаду, свідчить, що залякування, вживання нецензурної лексики, здійснення впливу на підлеглого прокурора, невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків є підставою притягнення керівника в органах прокуратури до дисциплінарної відповідальності.

Зроблено висновок, що адміністративна відповідальність керівників прокуратури є різновидом юридичної відповідальності, що настає у разі вчинення корупційних правопорушень чи правопорушень, пов'язаних із корупцією, невиконання чи неналежного виконання службових обов'язків на підставі та в порядку, передбаченому законом.

Розділ 3 «Напрямки оптимізації адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури» складається з трьох підрозділів і присвячено дослідженню формування вимог до керівника в органах прокуратури як засобу вдосконалення його адміністративно-правового статусу, узагальненню зарубіжного досвіду щодо порядку призначення керівників в органах прокуратури, можливості його застосування в Україні, напрямів вдосконалення підготовки керівних кадрів в органах прокуратури.

У підрозділі 3.1 «Формування вимог до керівника в органах прокуратури як засіб удосконалення його адміністративно-правового статусу» обґрунтовано, що для дослідження адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури доцільно розглянути вимоги, які висуваються до особи під час вирішення питання про призначення її на адміністративну посаду в органах прокуратури.

Підкреслена необхідність розроблення організаційних, наукових і етичних принципів оцінювання і атестації керівників органів прокуратури в умовах реформування. На підставі аналізу відомчих нормативно-правових актів, якими встановлюються порядок оцінювання професійних, морально-ділових якостей кандидатів, а також їх управлінсько-організаторські здібності та досвід роботи, визначено відсутність єдиних критеріїв та методики. Запропоновано вироблення єдиної Методики оцінювання прокурорів під час вирішення питання щодо їх призначення на адміністративну посаду, що, по-перше, продемонструє прозорість кадрової політики в органах прокуратури, по-друге, дасть можливість

прокуророві орієнтуватися у власних перспективах щодо зайняття адміністративної посади.

На наше переконання, наявність необхідних професійних якостей для того, щоб претендувати на адміністративну посаду, можна розглядати як сукупність професійних знань (умінь та навичок), компетентність у вирішенні практичних питань, поінформованість про обсяг службових повноважень, обов'язків і завдань, які належать до повноважень прокурора для відповідної адміністративної посади, а також знання, уміння і навички, які він використовує під час здійснення своїх службових обов'язків на адміністративній посаді.

Запропоновано досвід роботи або практичний досвід як вимогу до кандидата на посаду керівника органу прокуратури розглядати, враховуючи не лише строк служби в органах прокуратури, хоча це також важливо враховувати, а й строк на адміністративних посадах (пов'язаних із виконанням функції прокуратури). Потребує детальної регламентації така вимога, як досвід управлінської діяльності в галузі права на адміністративних посадах в інших установах, а саме чи обов'язково це повинні бути органи публічної адміністрації.

У підрозділі 3.2 «Зарубіжний досвід порядку призначення керівників в органах прокуратури та шляхи його застосування в Україні» досліджено процедуру призначення керівників в органах прокуратури в ряді європейських та пострадянських країн.

Для оптимізації адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури розглянуто вимоги до кандидата на посаду Генерального прокурора, процедуру його призначення і строк повноважень, а також вимоги до прокурорів та керівників різних рівнів у таких країнах, як Вірменія, Білорусь, Молдова, Російська Федерація, Туркменістан, Узбекистан, Естонія, Латвія, Словаччина, Чехія. Аналіз вимог до посад вищого керівництва прокуратурою в досліджуваних країнах свідчить, що спільними вимогами в усіх країнах є вища юридична освіта, обов'язкове володіння державною мовою, високі моральні та професійні якості, професійний стаж. Позитивним для України є досвід Республіки Молдова щодо процедури призначення Генерального прокурора.

Зауважено, що створення та успішна діяльність прокурорського самоврядування стали ключем до зміни в європейському напрямі роботи прокуратури країни. Однак залишається неповною мірою реалізований принцип незалежності прокуратури як незалежного інституту судової гілки влади. Це проявляється в політичній залежності кандидатів на посаду Генерального прокурора, який у подальшому має найбільший обсяг кадрових, організаційних та управлінських повноважень в органах прокуратури. Зроблено висновок, що для зменшення впливу політичних структур на формування кадрового складу органів прокуратури доцільно залучити Раду прокурорів України до порядку призначення Генерального прокурора та надати їй законодавче право висувати кандидатів на посаду Генерального прокурора. Запропоновано таку процедуру: Рада прокурорів оголошує конкурс, проводить конкурс публічно, який відбувається після попереднього відбору кандидатів на основі документів у формі співбесіди у Вищій раді прокурорів. Всеукраїнська конференція прокурорів може висувати власного кандидата або кандидатів, особа може самовисуватись, якщо підпадає

під вимоги до Генерального прокурора України, а також кандидата може рекомендувати Президент України. Обґрунтовано доцільність внесення змін до пункту 4 статті 40 Закону України «Про прокуратуру» та викласти її в такій редакції: «Президент України надсилає до Верховної Ради України письмове подання про надання згоди на призначення кандидата на посаду Генерального прокурора, узгоджене з Радою прокурорів. Кандидат на посаду Генерального прокурора повинен пройти відкритий конкурс».

У підрозділі 3.3 «Напрями удосконалення підготовки керівних кадрів в органах прокуратури» наголошено, що завдяки правильно сформованій та високій професійно-психологічній культурі керівника можна здійснювати виховний вплив на членів увіреного колективу, підтримувати дисципліну, стежити за станом психологічного клімату та вчасно вживати відповідних заходів.

Для підвищення кваліфікації, професійного рівня та управлінських компетентностей запропоновані заходи щодо оптимізації навчальних програм Національної академії прокуратури України, розроблених спеціально для керівників.

Обґрунтовано доцільність започаткувати окремий напрям навчального процесу в Національній академії прокуратури України – підвищення кваліфікації керівників в органах прокуратури різних рівнів. На заняттях у межах підвищення кваліфікації керівників в органах прокуратури різних рівнів поряд із розкриттям найбільш проблемних та актуальних питань діяльності прокурора при виконанні його основних функцій необхідно приділяти увагу повноваженням керівника державної служби в прокуратурі, діловому мовленню, ролі професійної етики, поведінки прокурора у формуванні іміджу прокуратури та вимогам, що до них висуваються, навчанням норм Європейської конвенції з прав людини, практиці Європейського суду з прав людини, висновкам Венеціанської комісії, публікаціям визнаних науковців України та світу тощо. Не менш важливим є проведення тренінгів щодо здійснення особистого прийому громадян керівником, організації проведення спільних нарад з іншими органами влади, виступів перед представниками засобів масової інформації, на місцевому і національному телебаченні, формування персонального іміджу, а також практичних занять із психологами щодо формування стресостійкості та навичок щодо підтримання психологічно здорової атмосфери в колективі.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової проблеми – визначення сутності, елементів та шляхів оптимізації адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури України. В результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети та завдань дослідження.

1. Запропоновано керівником в органах прокуратури вважати особу, яка в установленому законом порядку призначена на адміністративну посаду та відповідно до службових повноважень і посадових обов'язків виконує управлінські й організаційно-розпорядчі функції у ввіреному органі чи підрозділі для досягнення завдань і мети діяльності прокуратури України.

2. З'ясовано, що служба в органах прокуратури є публічною професійною діяльністю працівників органів прокуратури, що обіймають відповідні посади прокурорів, військових прокурорів та державних службовців для реалізації повноважень від імені України щодо виконання покладених на органи прокуратури України функцій.

3. Аргументовано, що служба в органах прокуратури є організаційно-управлінським інститутом публічної служби, що являє собою професійну діяльність, спрямовану на виконання цілей, завдань і функцій держави, та включає професійну (спеціалізовану) службу прокурорів, державну службу і військову службу, які органічно пов'язані та працюють на задоволення публічного інтересу. Посадами публічної служби в органах прокуратури є прокурори, державні службовці, військовослужбовці, інші працівники. Принципи, правові та організаційні засади проходження публічної служби в органах прокуратури регламентуються нормами різних законів і нормативно-правових актів. Публічна служба в органах прокуратури має такі ознаки: є державною, має спеціалізований характер, є видом професійної діяльності, регулюється нормами різних законів та галузевих нормативно-правових актів.

4. Акцентовано увагу на порядку призначення на адміністративні посади прокурорів – іншими словами, на посади керівників. Установлено, що такі повноваження мають Генеральний прокурор України та керівники прокуратур вищого рівня самостійно або за участі Ради прокурорів України. Обґрунтовано, що Генеральний прокурор України має повноваження щодо призначення на адміністративні посади керівників у прокуратурах усіх рівнів: 1) у Генеральній, місцевій та регіональній прокуратурах; 2) у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі; 3) у військовій прокуратурі. За погодженням із Радою прокурорів він призначає керівників на найбільш відповідальні адміністративні посади, якими є посади першого заступника Генерального прокурора, заступника Генерального прокурора України керівника регіональної прокуратури, першого заступника керівника регіональної прокуратури, заступника керівника регіональної прокуратури, керівника місцевої прокуратури.

5. Підкреслено, що адміністративна правосуб'єктність керівника в органах прокуратури полягає в його здатності виступати від імені органів прокуратури, мати права та обов'язки, визначені законом, власними діями реалізувати надані права, виконувати обов'язки управлінського характеру і нести адміністративну та дисциплінарну відповідальність як за власні дії або бездіяльність, так і за діяння членів ввіреного колективу. Зміст такої правосуб'єктності полягає в сукупності прав, свобод та обов'язків керівника управлінського характеру. У цьому разі свобода керівника полягає у виборі доступних форм та методів діяльності, організації роботи з колективом, підвищенні як власного професійного рівня, кваліфікації, так і ввіреного колективу. Порядок набуття адміністративної правосуб'єктності керівника в органах прокуратури має особливий характер з огляду на вимоги до такої особи, особливої процедури призначення та звільнення залежно від адміністративної посади, і починається з моменту призначення особи на адміністративну посаду.

6. Наголошено, що особливості адміністративно-правового статусу прокурора, який займає адміністративну посаду, виражені в його правах, обов'язках, відповідальності. Адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури має складний характер, адже поєднує правовий статус особи, прокурора, керівника, органів прокуратури (зокрема окремого органу чи підрозділу прокуратури), що потребує свого вираження в адміністративному законодавстві. Установлено, що адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури – це врегульоване нормами адміністративного права правове становище прокурора, який займає адміністративну посаду в системі органів прокуратури, що характеризується спеціальними вимогами до посади, порядком призначення і звільнення, сукупністю прав, обов'язків, функцій, правообмежень, гарантій незалежності та відповідальності.

7. З'ясовано, що основними характеристиками адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури є:

1) адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури, урегульований адміністративно-правовими нормами;

2) зміст адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури становлять адміністративна компетенція, тобто права та обов'язки, функції, форми, методи діяльності та адміністративна відповідальність;

3) адміністративно-правовий статус керівника в органах прокуратури визначає місце керівника в ієрархічній системі органів прокуратури чи окремого підрозділу.

8. Запропоновано під адміністративною компетенцією керівників в органах прокуратури розуміти комплекс урегульованих адміністративно-правовими нормами засобів управління, які надаються прокурору, який займає адміністративну посаду в органах прокуратури, та спрямований на забезпечення реалізації внутрішніх і зовнішніх управлінських процесів для виконання відповідних функцій та завдань прокуратури.

9. Розкрито функції керівника в органах прокуратури як основу реалізації його адміністративної компетенції та з'ясовано, що керівники в органах прокуратури виконують такі функції: загального керівництва (організація та спрямування роботи), представницьку, планування, контролю, прийняття управлінських рішень, координаційну, кадрову, інформаційно-аналітичну, виховну, взаємодії з інститутами громадянського суспільства та ін. Аналіз означених функцій дозволив дійти висновку, що функції керівника органу прокуратури перетинаються між собою та їх перелік не є вичерпним.

10. Запропоновано під формою управління в органах прокуратури розуміти виражене волевиявлення, що реалізується відповідно до норм законів та відомчих нормативно-правових актів у межах адміністративної компетенції для досягнення поставленої мети керівництва. Установлено, що методами управлінської діяльності керівника в органах прокуратури є нормативно передбачені способи реалізації функцій управління шляхом впливу суб'єкта (керівника) на об'єкт управління (підлеглий прокурор, службовець або ввірений колектив) для досягнення завдань прокуратури.

11. Підкреслено, що в органах прокуратури прийняття управлінських рішень

та інших організаційно-розпорядчих актів здійснюють різні суб'єкти за різними формами:

- 1) Генеральний прокурор України: накази, розпорядження, інструкції, вказівки, завдання, доручення, рішення, листи;
- 2) заступники Генерального прокурора України: накази з кадрових питань, розпорядження, вказівки, рішення, завдання;
- 3) керівники структурних підрозділів: завдання, доручення, листи, рішення, рекомендації, зауваження, пропозиції;
- 4) прокурори регіональних прокуратур: накази, вказівки, рішення, завдання, клопотання, рекомендації;
- 5) прокурори місцевих прокуратур: накази, рішення, вказівки;
- 6) Науково-методична рада Генеральної прокуратури: рішення, доручення (секретарю та членам ради), методичні рекомендації, інші документи методичного спрямування (рекомендації, пам'ятки, спрямовані на удосконалення організації роботи, формування єдиної практики з певної тематики та окремих проблемних питань прокурорської діяльності);
- 7) Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: рішення;
- 8) Рада прокурорів: рішення.

12. На підставі аналізу відомчих нормативно-правових актів, якими встановлюються порядок оцінювання професійних, морально-ділових якостей кандидатів, а також їх управлінсько-організаторські здібності та досвід роботи, встановлено відсутність єдиних критеріїв та методики оцінювання якостей кандидатів. Запропоновано вироблення єдиної Методики оцінювання прокурорів під час вирішення питання щодо їх призначення на адміністративну посаду, що, по-перше, продемонструє прозорість кадрової політики в органах прокуратури, по-друге, дасть можливість прокуророві орієнтуватися у власних перспективах щодо зайняття адміністративної посади.

13. За результатом аналізу досвіду зарубіжних країн щодо порядку призначення керівників в органах прокуратури запропоновано внести зміни до пункту 4 статті 40 Закону України «Про прокуратуру» та викласти її в такій редакції: «Президент України надсилає до Верховної Ради України письмове подання про надання згоди на призначення кандидата на посаду Генерального прокурора, узгоджене з Радою прокурорів. Кандидат на посаду Генерального прокурора повинен пройти відкритий конкурс». Внести зміни до статті 71 Закону України «Про прокуратуру», а саме доповнити ч. 9 ст. 71 пунктом такого змісту: «п. 1-1) проводить відкритий конкурс серед претендентів на посаду Генерального прокурора України».

14. Установлено, що для удосконалення підготовки керівних кадрів в органах прокуратури необхідно започаткувати окремий напрям навчального процесу в Національній академії прокуратури України – підвищення кваліфікації керівників в органах прокуратури різних рівнів. На заняттях у межах підвищення кваліфікації керівників в органах прокуратури різних рівнів поряд із розкриттям найбільш проблемних та актуальних питань діяльності прокурора при виконанні його основних функцій необхідно приділяти увагу повноваженням керівника державної служби в прокуратурі, діловому мовленню, ролі професійної етики та

поведінки прокурора у формуванні іміджу прокуратури, вимогам до професійної етики та поведінки як самого керівника, так і підлеглих прокурорів, навчанням норм Європейської конвенції з прав людини, практиці Європейського суду з прав людини, висновкам Венеціанської комісії, публікаціям визнаних науковців України та світу тощо. Не менш важливим є проведення тренінгів щодо здійснення особистого прийому громадян керівником, організації проведення спільних нарад з іншими органами влади, виступів перед представниками засобів масової інформації, на місцевому і національному телебаченні, формування персонального іміджу, а також практичних занять із психологами щодо формування стресостійкості та навичок щодо підтримання психологічно здорової атмосфери в колективі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник. Суми: Видавництво «МакДен» 2008. 280 с. (глави 22, 23).
2. Тогобіцька А. А. Питання правового регулювання діяльності прокурора у сфері примусового виконання судових рішень. *Вісник прокуратури*. 2013. № 1. С. 71–80.
3. Тогобіцька А. А., Мироненко Т. Є. Правові основи вступу прокурора у справу у сфері господарської юрисдикції. *Університетські наукові записки. Часопис Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2013. Вип. 7. С. 195–202.
4. Тогобіцька А. А. Поняття та ознаки адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. Випуск 43. Т. 4. С. 184–189.
5. Тогобіцька-Громова А. А. Адміністративно-правові засади публічної служби в органах прокуратури. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 3 (24). С. 108–111.
6. Тогобіцька-Громова А. А. Управлінські рішення в органах прокуратури: адміністративно-правовий аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Т. 2. С. 133–136.
7. Тогобіцька-Громова А. А. Вимоги до керівника як організатора управління в органах прокуратури в умовах реформування. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2019. № 1 (35). С. 117–121.
8. Тогобіцька А. А. Гарантії незалежності статусу Генерального прокурора України: міф чи реальність. *Правова система: вітчизняні та світові візери* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 19–20 квітня 2011 р.): у 3-х т. Київ: Центр правових наукових досліджень, 2011. Т. 3. С. 82–84.
9. Тогобіцька А. А. Діяльність органів прокуратури поза сферою кримінального судочинства у європейських країнах. *Актуальні питання публічного та приватного права у контексті сучасних процесів реформування законодавства* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 26–27 квітня 2013 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2013. С. 289–291.

10. Тогобіцька-Громова А.А. Правове регулювання повноважень Генерального прокурора щодо призначень прокурорів на адміністративні посади. *Тенденції розвитку юридичної науки в інформаційному суспільстві*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 28 грудня 2018 р.) / за ред. Г. О. Ульянової; укл.; О. В. Дикий, Ю. Д. Батан. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 138–141.

11. Тогобіцька-Громова А.А. Сутність та принципи адміністративної компетенції керівника в органах прокуратури. *Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку*: Міжнародна науково-практична конференція (м. Харків, 1–2 березня 2019 р.) – Харків: Східноукраїнська наукова юридична організація, 2019. С. 75–78.

АНОТАЦІЯ

Тогобіцька-Громова А. А. Керівник в органах прокуратури: адміністративно-правовий статус. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Сумський державний університет. – Суми, 2019.

Дисертаційна робота присвячена визначенню поняття та змісту адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури. Розкрито роль керівника як організатора управлінського процесу в органах прокуратури. Визначено сутність, а також особливості адміністративно-правового регулювання організації проходження служби в органах прокуратури, зокрема розглянуто поняття та види публічної служби в органах прокуратури, визначено правові засади проходження публічної служби на різних посадах. Проаналізовано порядок призначення на адміністративні посади в органах прокуратури. Визначено поняття та елементи адміністративно-правового статусу керівника в органах прокуратури. Розглянуто адміністративну компетенцію керівників органів прокуратури. Визначено форми та методи діяльності керівника в органах прокуратури. Окреслено особливості адміністративної та дисциплінарної відповідальності керівників в органах прокуратури. Проаналізовано вимоги до осіб, які займають або планують зайняти адміністративні посади в органах прокуратури. Розглянуто та проаналізовано зарубіжний досвід порядку призначення керівників в органах прокуратури та можливості його використання в Україні. Запропоновано напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яким регламентується порядок призначення Генерального прокурора України. Надано пропозиції щодо започаткування окремого напрямку навчального процесу в Національній академії прокуратури – підвищення кваліфікації керівників в органах прокуратури різних рівнів.

Ключові слова: керівник, адміністративна посада, адміністративно-правовий статус, адміністративна компетенція, управління в органах прокуратури, Генеральний прокурор, публічна служба.

АННОТАЦИЯ

Тогобицкая-Громова А. А. Руководитель в органах прокуратуры: административно-правовой статус. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Сумской государственной университет. – Сумы, 2019.

Диссертация посвящена определению понятия и характеристики элементов административно-правового статуса руководителя в органах прокуратуры. Раскрыта роль руководителя как организатора управленческого процесса в органах прокуратуры. Административно-правовой статус руководителя в органах прокуратуры имеет сложный характер, поскольку сочетает правовой статус лица, прокурора, руководителя органов прокуратуры (в том числе отдельного органа или подразделения прокуратуры), что требует своего выражения в административном законодательстве. Установлено, что административно-правовой статус руководителя в органах прокуратуры – это урегулированное нормами административного права правовое положение прокурора, занимающего административную должность в системе органов прокуратуры, и характеризующееся специальными требованиями к должности, порядком назначения и увольнения, совокупностью прав, обязанностей, функций, правоограничений, гарантий независимости и ответственности. Определены сущность, а также особенности административно-правового регулирования организации прохождения службы в органах прокуратуры, в частности, рассмотрены понятия и виды публичной службы в органах прокуратуры, определены правовые основы прохождения публичной службы на разных должностях. Доказано, что служба в органах прокуратуры является организационно-управленческим институтом публичной службы, представляет собой профессиональную деятельность, направленную на выполнение целей, задач и функций государства. Доказано, что в условиях усиления роли правоохранительной системы государства и евроинтеграционных перспектив Украины ответственность за подбор кадров, организацию прохождения публичной службы, управление и контроль, внедрение новых форм и методов деятельности прокуратуры возлагается на руководителей в органах прокуратуры. Проанализирован порядок назначения на административные должности в органах прокуратуры. Охарактеризована административная компетенция руководителей органов прокуратуры. Установлены и раскрыты следующие функции руководителя в органах прокуратуры: общего руководства, представительная, планирования, контроля, принятия управленческих решений, координации, кадровая, информационно-аналитическая, воспитательная, взаимодействия с институтами гражданского общества. Определены формы и методы деятельности руководителя в органах прокуратуры. Определены особенности административной и дисциплинарной ответственности руководителей в органах прокуратуры. Проанализированы требования к лицам, занимающим или планирующим занять административные должности в органах прокуратуры. Рассмотрены и проанализированы зарубежный опыт порядка

назначения руководителей в органах прокуратуры и возможности его использования в Украине. Предлагаются направления совершенствования административного законодательства, регламентирующего порядок назначения Генерального прокурора Украины, а именно проведение открытого конкурса и обязательная рекомендация Совета прокуроров Украины. Предложено введение нового отдельного направления учебного процесса в Национальной академии прокуратуры – повышение квалификации руководителей в органах прокуратуры разных уровней.

Ключевые слова: *руководитель, административная должность, административно-правовой статус, административная компетенция, управление в органах прокуратуры, Генеральный прокурор, публичная служба.*

SUMMARY

Tohobitska-Hromova A.A. A Head in the Prosecution Authorities: Administrative and Legal Status. – *Qualifying scientific work as a manuscript.*

Thesis for a Degree of Candidate of Judicial Sciences in specialty 12.00.07 – Administrative Law and Process; Financial Law; Information Law. – Sumy State University. – Sumy, 2019.

The thesis deals with the analysis of the concept, scope and characteristics of the elements of the administrative and legal status of the head in prosecution authorities. The role of the head as an organizer of the managerial process in the prosecution authorities was revealed. The administrative and legal status of the head in the prosecution authorities is complex because it combines the legal status of the person, the prosecutor, the head of the prosecution agency (including a separate prosecution agency or its unit), which should be enshrined in administrative legislation. It was established that the administrative and legal status of the head in the prosecution authorities is the legal status of the prosecutor holding an administrative position in the system of prosecution agencies regulated by the administrative law and characterized by special requirements for the position, appointment and dismissal procedures, a set of rights, duties, functions, right restrictions, guarantees of independence and responsibility. The essence and features of administrative and legal regulation of the organization of service in the prosecution authorities were defined, in particular, the concepts and types of public service in the prosecution authorities, the legal framework for public service in various positions. It has been proven that service in the prosecution authorities is an organizational and management institute of the public service; it is a professional activity aimed at fulfilling the goals, tasks and functions of the state. It has been proved that in the context of strengthening the role of the law enforcement system of the state and the European integration prospects of Ukraine, heads in prosecution authorities are responsible for recruiting, organizing public service, managing and controlling, introducing new forms and methods of activity of the prosecutor's office.

Keywords: *head, administrative position, administrative and legal status, administrative competence, management in prosecution authorities, Prosecutor General, public service.*

Відповідальний за випуск:
РЕЗНІК Олег Миколайович

Підписано до друку 23.05.2019.
Формат 60х90/16. Обл.-вид. арк. 1,0. Ум.-друк. арк.1,0.
Папір офсетний.

Гарнітура Times. Тираж 100 пр. Вид. № 105/19.
Віддруковано у видавництві «Ярославна».
40030, м. Суми, вул. Горького, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК, № 332 від 09.02.2001 р.

